

Γράφει ο Πρωτοπρεσβύτερος **ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΣΚΟΡΔΑΣ**

Από των παλαιωτάτων χρόνων οι αρχαιολάτρες, πολυθεϊστές, πολέμησαν με πάθος και με ψεύδη τη χριστιανική πίστη. Τα ψεύδη κυκλοφορούν μέχρι σήμερα και ίσως παραπλανώνται μερικοί Χριστιανοί. Βέβαια οι εκκλησιαστικοί ηγέτες οφείλουν να μην αδιαφορούν για τις κακές συνέπειες των ψευδοδιδασκαλιών και με τη φωτισμένη διδαχή και διαφώτιση να αποδεικνύονται καλοί ποιμένες και διδαχοί.

Από των παλαιωτάτων χρόνων οι αρχαιολάτρες, πολυθεϊστές, πολέμησαν με πάθος και με ψεύδη τη χριστιανική πίστη. Τα ψεύδη κυκλοφορούν μέχρι σήμερα και ίσως παραπλανώνται μερικοί Χριστιανοί. Βέβαια οι εκκλησιαστικοί ηγέτες οφείλουν να μην αδιαφορούν για τις κακές συνέπειες των ψευδοδιδασκαλιών και με τη φωτισμένη διδαχή και διαφώτιση να αποδεικνύονται καλοί ποιμένες και διδαχοί.

Η ανάγκη της Απολογητικής αναγνωρίστηκε και χρησιμοποιήθηκε από τους πρώτους χριστιανικούς χρόνους και έτσι παρουσιάστηκαν οι Μεγάλοι Απολογητές που διαφώτισαν και τους Χριστιανούς και τους ειδωλολάτρες και ακόμη απέστειλαν απολογητικά υπομνήματα προς αυτοκράτορες. Αγώνισθηκαν να ανατρέψουν ψεύτικους ισχυρισμούς και να παρουσιάσουν την αποστολή της Εκκλησίας μέσα στον κόσμο. Η Εκκλησία με το φωτεινό πνευματικό και κοινωνικό της έργο ανέτρεψε τους ψεύτικους ισχυρισμούς των ειδωλολατρών. Και σήμερα μετά πάθους οι νεοειδωλολάτρες επιχειρούν με διανοητικά επιχειρήματα, έξω από την ιστορική πραγματικότητα να ανατρέψουν το «παραμύθι των παπάδων» και να παρουσιάσουν πως ο Χριστιανισμός καταπίεσε τους ανθρώπους και κατέστρεψε τον πολιτισμό των αρχαίας ειδωλολατρίας. Υποστηρίζουν δε ότι η χριστιανική ηθική είναι υποδεέστερη του αρχαίου κόσμου. Θα παρουσιάσουμε με όση αντικειμενικότητα στοιχεία ιδεών και ηθικής του αρχαίου κόσμου σε σύγκριση με τη χριστιανική ηθική.

Α. Οι ειδωλολάτρες δεν είχαν την καλοκαγαθία και το ενδιαφέρον για τους αδύνατους και πάσχοντες. Η οργανωμένη φιλανθρωπία ήταν άγνωστη. Ο Ιουλιανός, ο λεγόμενος παραβάτης, σε επιστολή του προς τον εθνικό αρχιερέα της Γαλατίας το 362 συνιστά οι εθνικοί να προσεγγίσουν τις αρετές των Χριστιανών στην καλοκαγαθία προς τους ξένους, έστω και αν ο ηθικός τους χαρακτήρας είναι προσποιητός. «Σκέφτομαι, γράφει, ότι οι εθνικοί ιερείς παραμέλησαν και αγνόησαν τους φτωχούς, ενώ οι ασεβείς Γαλιλαίοι αφιερώθηκαν στην αγαθοεργία». Όντως οι χριστιανικές κοινωνικές προσπάθειες δημιούργησαν μια μικρογραφία κράτους κοινωνικής πρόνοιας. Η υπεροχή του ηθικού βίου των Χριστιανών διαγράφεται στην επιστολή προς Διόγνητο, β' ήμισυ του 2ου αιώνας. «Αγαπούν (οι Χριστιανοί) όλους και όμως διώκονται από όλους. Αγνοούνται και καταδικάζονται, θανατώνονται και όμως ζωογονούνται. Είναι πτωχοί και όμως καθιστούν πλουσίους πολλούς». Ο Διονύσιος Αλεξανδρείας γράφει, ότι κατά την περίοδο επιδημίας

πανώλης στην Αλεξάνδρεια περί το 250, οι Χριστιανοί παρέσχον με μεγάλη αφοσίωση νοσοκομειακή περίθαλψη στους ασθενείς, χωρίς καμιά διάκριση, αν ήσαν οι ασθενείς Χριστιανοί ή ειδωλολάτρες. Πολλοί Χριστιανοί πέθαναν από μόλυνση περιποιούμενοι ασθενείς. Μπορεί να αγνοηθεί αυτή η μεγάλη κοινωνική προσφορά της Εκκλησίας, που δεν είναι μοναδική;

Β. Οι θεοί των Εθνικώ ν δεν παρείχαν ηθικές απαιτήσεις για τη βελτίωση της ζωής των ανθρώ πων. Δεν υπήρχε στην ειδωλολατρία δογματική βάση ή πρακτική παραδοσιακή ηθική που να δημιουργούσε ένα υψηλό ηθικό εποικοδόμημα. Οι θεοί δεν τιμωρούσαν τις ηθικές παραβάσεις και οι άνθρωποι ζητούσαν να τους εξευμενίσουν με θυσίες, με ποικίλες προσφορές και δωροδοκίες. Οι θεοί δεν πρόσφεραν καμιά διέξοδο στις καθημερινότητες των ανθρώπων, ούτε μπορούσαν με τη διαβίωσή τους να αποτελέσουν ηθικά πρότυπα. Ο Χριστιανισμός με σαφήνεια διακήρυξε «Πνεύμα ο Θεός» και η λατρεία να τελείται «εν πνεύματι και αληθεία», δηλ. με καθαρότητα εσωτερική.

Τα χριστιανικά έργα άλλαξαν την ποιότητα της ζωής στους ελληνορω-μαϊκούς χρόνους. Οι σύγχρονοι δημογράφοι θεωρούν ότι η ηθική ποιότητα των Χριστιανών αύξησε και τη διάρκεια της ζωής.

Γ. Να αναφερθούμε και στη θέση των γυναικώ ν. Τα κορίτσια αποκτούσαν ελάχιστη μόρφωση ή και καμία. Η θέση των Αθηναίων γυναικών ήταν χαμηλή. Τα κορίτσια αποκτούσαν ελάχιστη ή και καμία εκπαίδευση. Οι γυναίκες παντρεύονταν στην εφηβεία ή και νωρίτερα. Γενικώς θεωρούνταν ιδιοκτησία του άνδρα σε όλα τα στάδια της ζωής τους. Οι άνδρες είχαν το δικαίωμα να χωρίσουν ή να διατάξουν να φύγει από το σπίτι η γυναίκα. Η απιστία της γυναίκας τιμωρούνταν με θάνατο. Ας συγκρίνουμε αυτή την κοινωνική θέση της γυναίκας μέσα στο χριστιανικό περιβάλλον. Το κήρυγμα «ουκ ένι άρσεν και θήλυ» άλλαξε την κοινωνική θέση της γυναίκας. Οι γυναίκες απέκτησαν ισοτιμία με τον άνδρα και μέσα στην Εκκλησία ανέλαβαν να υπηρετήσουν σε ποικίλους κοινωνικούς τομείς.

Δ. Ας αναφερθούμε και στη διαδεδομένη βρεφοκτονία στον ελληνορωμαϊκό κόσμο. Ο Δίων Κάσιος γράφει ότι ήταν μειωμένος ο αριθμός των γυναικών εξαιτίας της θανατώσεως θηλέων βρεφών. Κατά τις στατιστικές ανά 100 γυναίκες υπήρχαν 131 άνδρες στην πόλη της Ρώμης και ανά 100 γυναίκες 140 άνδρες στη Μικρά Ασία και στη Βόρεια Αφρική. Η ανισορροπία αυτή οφείλονταν στη βρεφοκτονία των θηλέων νηπίων. Χαρακτηριστική είναι επιστολή κάποιου Ιλαρίωνα προς την έγκυο σύζυγό του, ότι αν το παιδί που κυοφορούσε είναι κορίτσι να το ξεφορτωθεί. Η επιστολή αυτή χρονολογείται στο 1 π. Χ. Σημειώνουμε ότι οι Σπαρτιάτες σκότωναν χωρίς οίκτο γενικώς τα νεογέννητα με μορφολογικές ανωμαλίες.

Ε. Οι εκτρώ σεις, οι παιδοκτονίες υποστηρίχθηκαν και από πολλούς φιλοσόφους και διανοούμενους της αρχαίας εποχής. Ο Σενέκας θεώρησε το πνίξιμο των παιδιών κατά τη γέννηση ως λογική και συνηθισμένη πράξη. Ο Τάκιτος κατήγγειλε την εβραϊκή διδασκαλία, διότι απαγόρευε τις εκτρώσεις και γενικώς τις βρεφοκτονίες. Συνηθισμένο το φαινόμενο να εγκαταλείπεται ένα ανεπιθύμητο νήπιο έξω από μια οικία, με την πιθανότητα να το λυπηθούν και να αναλάβουν τη φροντίδα του. Δυστυχώς και οι μεγάλοι φιλόσοφοι Πλάτων και Αριστοτέλης δικαίωναν την πρακτική της εκθέσεως νηπίων. Ή αν τα παιδιά ήταν χωρίς αξία να υποβιβάζονται να παραδίδονται στους φύλακες, για να διατηρείται μόνο καλός πληθυσμός στην Πολιτεία. (Βιβλ. Δ.,3). Και ο Αριστοτέλης δέχεται ο πατέρας να διοικεί το σπίτι του βασιλικάς, δηλ. ως απόλυτος μονάρχης. (Ηθικά Νικομάχεια, θ, 12). Βέβαια εκ των μεμονωμένων αυτών θέσεων δεν υποτιμούμε και δεν υποβιβάζουμε τη μεγάλη αξία και τη φιλοσοφική και ανθρωπιστική προσφορά των Ελλήνων Φιλοσόφων. Ο

Χριστιανισμός προχώρησε πολύ περισσότερο στην αναγνώριση της ανθρώπινης αξίας ως εικόνας του Θεού. Η αγάπη προς όλους, η φιλανθρωπία γενικώς, η συναλληλία, αναπτύχθηκαν και καλλιεργήθηκαν ιδιαίτερος μέσα στην Εκκλησία. Ο Πλάτων αφαίρεσε το πρόβλημα των επαιτών από το ιδανικό κράτος με την αποβολή τους έξω από τα σύνορα της Πολιτείας. Ο Χριστός καταδίκασε την υλιστική ευδαιμονία αδιαφορώντας για το γείτονα φτωχό. Πρωταρχική αρετή η ευσπλαχνία.

Στ. Πρέπει να ομολογήσουμε ότι τα θεάματα στην ελληνορωμαϊκή εποχή ήσαν απάνθρωπα. Δεκάδες και εκατοντάδες άνθρωποι φονεύονταν στους σκληρούς εκείνους αγώνες που αποτελούσαν για τα πλήθη ψυχαγωγικά θεάματα. Οι μονομάχοι ήσαν καταδικασμένοι να παλέψουν έως θανάτου. Στα στάδια οι όχλοι ωρύονταν με ικανοποίηση βλέποντας να σκίζονται σε κομμάτια άνθρωποι ή να καταβροχθίζονται από άγρια ζώα. Χιλιάδες και εκατομμύρια Χριστιανοί θυσιάστηκαν και αποτέλεσε το φρικτό μαρτύριό τους «εξαίσιον θέαμα». Οι Χριστιανοί, όταν απελευθερώθηκαν από αυτές τις καταπιέσεις κατάργησαν τους απάνθρωπους αγώνες, χωρίς να υποβιβασθεί η αξία του υγιούς αθλητισμού.

Μέσα σ' αυτή την υποβίβαση του τότε πολιτισμού η χριστιανική διδασκαλία κήρυξε την αγάπη προς ολόκληρη την ανθρωπότητα. Μια αγάπη άγνωστη με αυτή την ευρύτητα, που πριν περιοριζόταν μεταξύ ομοεθνών και φιλικών ομάδων. Ο Χριστιανισμός υπήρξε η μεγαλύτερη εκπολιτιστική, ημερωτική και προοδευτική δύναμη. Δημιούργησε νέα ψυχή στον άνθρωπο και παρουσίασε τις προϋποθέσεις δημιουργίας νέου πολιτισμού, καθαρώς ανθρωπιστικού.

Οι Πολυθεϊστές πιθανόν να αντιτείνουν ότι υπήρξαν και εγκληματικές ενέργειες Χριστιανών, όταν απελευθερώθηκαν από τους διωγμούς. Οι απαράδεκτες αυτές ενέργειες έχουν μεμονωμένο χαρακτήρα, οφείλονταν σε ημιμαθή και ακαλλιέργητα άτομα ή σε συνεργασία αυτών με την πολιτική εξουσία. Επίσημα η Εκκλησία ουδέποτε καταδίωξε εθνικούς, αλλά ομολογούμε ότι η στενή σύνδεση της Εκκλησίας με την πολιτική, τη ζημίωσε. Οι Χριστιανοί Διανοούμενοι γίνονται κήρυκες της ηθικής ελευθερίας και αναγνώρισαν την ευεργετική συνεργασία χριστιανικής πίστεως και σπουδαίων ηθικών φιλοσοφικών θέσεων, στις οποίες αναγνώρισαν την ύπαρξη θείου σπερματικού λόγου. Οι Έλληνες, κατά τον Κρουμπάχερ, διαδραμάτισαν σπουδαίο πολιτικό πρόσωπο με τη συμβολή των υψηλών χριστιανικών αρχών. *Ολόκληρος ο πολιτισμός της προχριστιανικής εποχής με την ακμή της φιλοσοφίας και της χριστιανικής με τα υψηλά ιδεώδη της αποτελούν τα θεμέλια του Ελληνικού Έθνους. Είμαστε Έλληνες Χριστιανοί.*